

ABD-İsrail İlişkilerine İlhan Omar Örneği Üzerinden Bir Bakış

ABD'nin ilk Müslüman milletvekili İlhan Omar, ABD'de yapay "Ağlama Duvarı"na çarpmıştır. İsrail hakkında yaptığı eski açıklamalar yüzünden hesaba çekilmiş ve ABD-İsrail ilişkilerinin hem siyaset hem de medya alanında ne kadar güçlü olduğu Omar örneğinde tekrar ortaya çıkmıştır.

Dr. Abdullah Aydın

*Hatay Mustafa Kemal Üni.
Öğretim Üyesi*

ABD ve İsrail arasındaki ilişki, Trump dönemi ile birlikte yeni bir boyut kazanmıştır.

Trump'ın ortaya koyduğu yeni bakış açısının farklı yönleri olsa da en önemli noktalarından biri ABD iç politikasıdır. Zira iç politikada oy ve kampanya desteği bağlamında ciddi bir güç merkezi olan Yahudi lobisinin ve Evanjelistlerin isteklerine kayıtsız kalmak hem yürütme hem de yasama için kolay bir durum değildir. Nitekim son dönemde yaşanan bir olay bunun önemli bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

2012 yılında, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırılar sırasında, Minnesota Eğitim Bakanlığı bünye-

sinde çalışan 32 yaşındaki genç beslenme koordinatörü İlhan Omar, şöyle bir Tweet atmıştır:

"İsrail tüm dünyayı hipnotize ediyor, umarım Allah tüm insanları uyandırır ve İsrail'in şeytani işlerini görmelerine yardımcı olur. #Gazze #Filistin #İsrail"

Atılan bu Tweet, 2018 sonunda Temsilciler Meclisine seçilen ilk Müslüman kadın üyelerden biri olan (aynı anda iki kadın aday seçilmiştir) ve etkili bir yer olan Dış İşleri İşleri Komitesi'nde yeni göreve başlamış Bayan Omar'ı zor durumda bırakmıştır. Konuyu analiz etmeden önce İlhan Omar'ın kim olduğuna bakılması doğru olacaktır.

İlhan Abdullahi Omar, 4 Ekim 1981'de Mogadişu'da doğmuştur ve hayatının ilk yıllarını Somali'deki Baydhabo'da geçirmiştir. Yedi çocuklu bir ailenin en küçük çocu-

ğudur. Annesi, Omar iki yaşındayken hayatını kaybetmiş, eğitimci olan babası ve büyük babası tarafından büyütülmüştür. Somali İç Savaşı'nın 1991'de başlamasından sonra, ailesiyle birlikte ülkeden kaçmış ve dört yılını Kenya'daki bir mülteci kampında geçirmiştir. 1995'te, Omar ve ailesinin ABD'ye mültecilik başvurusu onaylanmış ve başlangıçta Virginia'nın Arlington kentine yerleşmiştir. 1995'te ise Minneapolis'e taşınmışlardır. Omar'ın siyasete ilgisi, 14 yaşında DFP yerel meclisinde büyük babası için tercüman olarak başlaması ile ortaya çıkmıştır. Minnesota Üniversitesi'nde topluluk eğitimcisi olarak çalışmış ve Minnesota Demokrat Çiftçi İşçi Partisi'nde (DFL)

uzun yıllar ilerici bir aktivist olarak görev yapmıştır. Ayrıca Omar, Humphrey Politika Görevlisi ve Minneapolis Kent Konseyi Üyesi için kıdemli politika asistanı olarak görev yapmıştır. Omar, 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk Müslüman

meclis üyesi olmuştur. Kararlı kampanya ekibinin yardımıyla seçmen katılım oranını %37 artırmış ve 2018 yılında Minnesota'dan Temsilciler Meclisi'ne seçilmiştir.

Somalili müslüman birinin adım adım gelerek milletvekili seçileceği, böyle önemli bir görevi kapacağı beklenen bir durumdu. Nitekim bu konuya Başkan Trump'ın birçok kereler dikkat çektiği bilinmektedir. Bu bağlamda Başkan Trump'ın başkan olur olmaz yaptığı ilk icraatlardan biri, 2017 yılının ocak ayında nüfuslarının çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu, İran,

Irak, Yemen, Somali, Sudan ve Libya vatandaşlarının ABD'ye girişini geçici olarak yasaklayan başkanlık kararnamesini imzalamak olmuştur. Bunun altında güvenlik gibi artık klasik sayılacak gerekçeler aranabileceği gibi ırkçı seçmenlerin beklentileri de yatmaktadır. Dolayısıyla, bu ülkeler tesadüfi değildir. Bu cihette Trump başkanlık kampanyası sırasında Minnesota'daki Somalili topluluğu kast ederek "hatalı mülteci güvenlik incelemelerinin" eyaleti ve ülkeyi güvensiz kıldığını ifade etmiştir. Asıl konu, Müslüman toplulukların güvensizlikten çok, etkili olmaya başlamalarında düğümlenmektedir.

Minnesota Somali topluluğunun bu gücü Omar'ı bir adım öne taşımıştır. Ancak Amerika'da Müslüman olmak, hele ki başörtülü bir bayan olmak gerçekten zor bir durumdur. Omar, bu konu ile ilgili hayatının belli dönemlerinde yaşamış olduğu sıkıntıları birçok mecrada anlatmaktadır. Bunun üzerine siyasette bu noktalara ulaşmak gerçekten büyük bir başarı hikâyesidir.

Konunun ana perspektifine dönülecek olursa, siyasetin doğası gereği siyasetçileri aşağı çekmek isteyenler ellerine geçen herhangi bir veriyi hiç kaçırmadan fırsata çevirmekten çekinmezler.

Omar, 2012 yılındaki söz konusu paylaşımın kamuoyuna servisi üzerine hedef tahtasına oturtulmuştur. Bu çerçevede Omar'a ciddi suçlamalar yöneltilmiştir. Omar'ın Suudi Yönetimine Yemen konusundaki tepkisini de fırsat bilen Suudi Arabistan'ın Washington Büyükelçiliği'nde görevli aynı zamanda el-Arabiya gazetesinin de yazarlarından olan Faysal el-Şammeri'nin, Omar'ın "Körfez düşmanı" ve İhvan üyesi olduğuna dair tweetler atmıştır. Bunun yanında Körfez ülkelerinden bazılarının Omar'ın karalamasını yapmak üzere tabiri caizse "troll ordusu" kurduğu bir takım basın organlarında yer almıştır. Saldırıları bununla bitmemiş, Omar'ın özel hayatı ile ilgili, kardeşinin bir kiliseye saldırı hazırlığındayken yakalandığı üzerine yalan haberler vb. birçok iddia iftira düzeyine ulaşmıştır.

Bu saldırıların altında yatan en büyük neden ABD kamuoyunun sinir uçlarının başında gelen İsrail ve Yahudi düşmanlığıdır. Omar, söz konusu açıklamanın içeriği ne olursa olsun, ne şartta söylenirse söylesin ABD kamuoyundan ciddi tepkiler görmüş ve özür dilemek zorunda kalmıştır.

Çok kısa süre zarfında Omar, "anti-semitik bir sözlü saldırı" olarak adlandırılan ikinci ifadesi yüzünden tekrar özür dilemek mecburiyetinde kalmıştır. Bu seferki ifadesi ise Yahudi yanlısı siyasetçilere doğrudan para aktarımı veya kampanyalarına, illegal yollarla yapılan bağışlar üzerinedir. Atılan tweette her ne kadar ima yolu ile bir anlatım olsa da yine de büyük tepki toplamıştır. Hatta Başkan Trump, Omar'ın istifa etmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İsrail basınının olayı değerlendirme açısına bakıldığında ise Omar'ın yorumlarının gerçeklikten uzak ve İsrail'i ABD'de bu kadar güçlü bir siyasi akımla destekleyen yapı hakkında ciddi bir yanlış anlaşılma neden olacağı noktasında toplanmaktadır. Aynı zamanda olayın komplo teorisinden öteye gidemediğini ve komplo teorilerinin insanlara genellikle duymak istedikleri yalanları söylediği üzerinde durmaktadırlar.

Bunun yanında yapılan yorumlarda, İsrail'in Amerikan iç siyasetindeki politik önbelleklerinin Hristiyan Evanjelist cemaatinden geldiği üzerinde durulmaktadır. Evanjelizmin sadece dini bir inanış olmadığı ve yanında ideolojik yönünün de güçlü olduğunun altı çizilirken, dünyadaki en büyük Ya-

hudi yanlısı Hristiyan topluluğunun ABD’de olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu topluluk Amerikan Yahudilerinden çok daha büyük bir sayıdadır. Ayrıca bu kesim Tanrı’nın İsrail’i Yahudilere vaat ettiğinin ötesinde verdiği inandırlar ifadelerine yer verilmektedir.

Özellikle İsrail’den giden yanlı bilgiler ışığında Filistin’de 11 Eylül saldırıları ardından kutlamalar yapıldığı ve Filistin halkının hepsinin terörü desteklediği algısı gün be gün İsrail’in lehine olmuştur.

ABD nüfusunun %25 civarı Evanjelistlerden oluşmaktadır. Bunun ötesinde ülke yönetiminde söz sahibi olanların büyük bir kısmı yine bu topluluktan gelmektedir. Birçok siyasetçi Evanjelist olduğunu saklamamaktadır. Bu bağlamda birçok İsraili düşünür, Amerikan Yahudileri çok küçük bir siyasal nüfustur ve siyasal bir güç potansiyeli tahmin edildiği kadar yoktur, noktasında hemfikirdiler. Bu işlevi yani İsrail’le olan bağları sağlama noktasında başat gücün Evanjelistler olduğuna vurgu yaparlar.

Daha önce de ifade edildiği üzere Evanjelizmin bir de ideolojik yönü vardır. İsrail’le olan ilişkilerin dini olmayan yönleri de söz konusudur. Bu noktada ön plana çıkan Medeniyetler Çatışması tezidir. Zira ABD İsrail’i ileri genişlemeci politikalarının bir tezahürü ve Batı uygarlığının demokratik ileri uç karakolu olarak görmektedir. Bunun yanında Soğuk Savaş döneminde İsrail’in Sovyet yanlısı Arap rejimlerin karşısında durması onu ABD için vazgeçilmez yapan başka bir neden olmuştur. Nitekim 11 Eylül saldırıları sonrası oluşturulan yeni güvenlik anlayışı ile İsrail’in düşmanları ve ABD’nin düşmanları aynı kalıba girmişlerdir. Bunlar kendi ifadeleri ile aşırı dinci, cihadist, İslamcı teröristlerdir. Bu duruma örnek olarak Bush’un ilk kez seçilmesini müteakip İsrail’e helikopter ve benzeri askeri malzeme desteğini kesmesi ancak 11 Eylül sonrası tüm desteklerin geri sağlanması gösterilebilir. Zira Bush “teröre karşı küresel bir mücadele” başlatmış ve bu noktada en büyük müttefiklerinden biri de İsrail olmuştur. Bir manada yeni düşmanı en iyi tanıyan İsrail’in söylemine sahip çıkmıştır.

Özellikle İsrail’den giden yanlı bilgiler ışığında Filistin’de 11 Eylül saldırıları ardından kutlamalar yapıldığı ve Filistin halkının hepsinin terörü desteklediği algısı gün be gün İsrail’in lehine olmuştur. ABD kamuoyunda İsrail’in orantısız güç kullanması meşrulaştırılarak Filistin meselesinin basit bir terörle mücadele olayına indirgenmesi ve bu algının yerleştirilmesine çalışılmıştır ve büyük oranda da başarı elde edilmiştir. Diğer bir anlatım ile ABD kamuoyunun içinde bulunduğu (veya oluşturulan) psikoz iyi değerlendirilerek ABD kamuoyu için önemli bir tabu olan evrensel demokrasi ve insan hakları değerleri ikinci plana atılarak İsrail’in yaptıkları kabul edilebilir hale getirilmiştir.

Omar’ın yapmış olduğu iki açıklama değerlendirildiğinde İsrail yanlılarının ön plana çıkarttıkları konulardan birincisi, ABD-İsrail

ittifakına yönelik eleştirilere karşılık; Neden kimse örneğin ABD-Almanya İttifakını sorgulamıyor da konu İsrail olunca bu kadar keskin davranıp mitingler düzenliyorlar? Veya fiili olarak savaşta olan ABD’nin başka müttefiklerine neden kimse ses çıkartmıyor? İkinci olarak ise sıklıkla üzerinde durulan İsrail yanlısı lobilerinin çok paralar harcayarak toplumu ve siyaseti yönlendirdiği eleştirilerine karşılık, 2018 senesi Arap ülkelerinin lobiciliğe harcadığı paranın, İsrail yanlısı lobilerin harcadığından daha fazla olduğu ve bu lobilerin siyasetçilere alenen para akıttıkları noktalarında.

Omar’ın üzerinde durduğu hipnoz ve nakit para akışı durumu ABD’nin realiteleriyle örtüşmemektedir. Zira ABD’nin İsrail’e olan desteği artık siyasal ve hatta kültürel bir motife dönüşmüş durumdadır. Yani kullanılan ifadelerin doğruluğu yanlışlığı üzerinden yürüyen bir tartışma yoktur. Bu noktadaki temel tartışma işin ucunun İsrail veya Yahudilere dokunup dokunmadığında düğümlenmektedir. Nitekim Omar defaatle özür dilemekle kalmamış birçok kereler İsrail yanlısı ve anti-semitizmi yeren paylaşımlar yapmak durumunda kalmıştır.

İsrail ile ilişkileri söz konusu durumda olan ABD’nin İsrail ile ilgili bir konuda tarafsız karar vermesi beklenemez. Bu çerçevede çözüm bulmak için ilk başta sorunu iyi tespit etmek gerekmektedir. Yani sadece ABD’nin insafına bırakılmış bir Filistin meselesi çözümsüzlüğü bir adım öteye taşıyacaktır. Çözüm bölge ülkelerinin ve halklarının ortak hareket etmesinde yatmaktadır.